

**Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
Криворізький державний педагогічний університет
Інститут педагогіки НАПН України**

**ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

**НАСТУПНІСТЬ У НАВЧАННІ
МАТЕМАТИКИ В УМОВАХ РЕФОРМИ
ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ:
РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

27 березня 2025 року

**Одеса
2025**

*Друкується згідно з рішенням вченої ради Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
Протокол № 16 від 29 травня 2025 року*

Програмний комітет:

Акірі Іон	доктор фізико-математичних наук (м. Кишинів, Республіка Молдова)
Акуленко І. А.	доктор педагогічних наук, професор (м. Черкаси, Україна)
Бурда М. І.	доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України (м. Київ, Україна);
Лодатко Є. О.	доктор педагогічних наук, професор (м. Черкаси, Україна)
Лов'янова І. В.	доктор педагогічних наук, професор (м. Кривий Ріг, Україна)
Матяш О. І.	доктор педагогічних наук, професор (м. Вінниця, Україна)
Онопрієнко О. В.	доктор педагогічних наук, ст. науковий співробітник, член-кореспондент НАПН України (м. Київ, Україна)
Романишин Р. Я.	доктор педагогічних наук, професор (м. Івано-Франківськ, Україна)
Скворцова С. О.	доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України (м. Одеса, Україна)
Тарасенкова Н. А.	доктор педагогічних наук, професор (м. Черкаси, Україна);
Чашечникова О. С.	доктор педагогічних наук, професор (м. Суми, Україна);
Швець В. О.	кандидат педагогічних наук, професор (м. Київ, Україна)
Школьний О. В.	доктор педагогічних наук, професор (м. Київ, Україна)

Наступність у навчанні математики в умовах реформи загальної середньої освіти: реалії та перспективи: збірник тез доповідей за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної конференції, 25 березня 2025 р. / Міністерство освіти і науки України, ДЗ «ПНПУ імені К.Д. Ушинського» [та ін.]. Одеса, 2025. – 232 с.

До збірника увійшли результати наукових досліджень учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції «Наступність у навчанні математики в умовах реформи загальної середньої освіти: реалії та перспективи» за такими напрямками: наступність та перспективність у формуванні математичних уявлень і понять дошкільників та першокласників; наступність у формуванні предметної математичної компетентності в початковій та базовій середній освіті; наступність у навчанні математики в базовій середній та профільній середній освіті; проблеми реалізації наступності у навчанні математичних дисциплін здобувачів фахової передвищої та вищої освіти; підготовка вчителя до реалізації принципу наступності у навчанні математики між різними рівнями освіти.

Для викладачів закладів вищої освіти, науковців, вчителів і здобувачів вищої освіти.

Матеріали подаються в авторській редакції

<i>Калюжка Н. С.</i>	101
Розвиток наскрізних умінь в процесі формування математичної компетентності здобувачів початкової освіти	
<i>Кинєва-Михаловська Л. С.</i>	106
Розвиток критичного мислення у здобувачів початкової освіти	
<i>Крутова Н. І.</i>	109
Поступовість переходу у навчанні математики від конкретних практичних завдань до завдань з абстрактним мисленням	
<i>Масюк О. М., Титаренко Л. І., Сіра І. Т.</i>	112
Реалізація наступності у навчанні математики між початковою і базовою ланками загальної середньої освіти	
<i>Руденко Н. М.</i>	115
Застосування веб-квест технології на уроках математики в початковій школі	
<i>Хребтова Н. Р.</i>	120
Роль підручників з математики для початкової школи у забезпеченні наступності математичної освіти	
<i>Цісар К. А.</i>	123
Проектне навчання та інтегровані задачі як інструменти наступності математичної освіти	
<i>Цісар Н. В.</i>	126
Інтегроване навчання як засіб забезпечення наступності у формуванні математичних компетентностей	
<i>Цупко Г. М.</i>	128
Формування математичної компетентності у НУШ: виклики, проблеми та перспективи	
<i>Шаран О. В., Шаран В. Л.</i>	132
До питання про забезпечення наступності у вивченні геометричного матеріалу між початковою та базовою середньою школою	
<i>Яценко С. Є.</i>	135
Дидактичні ігри як дієвий засіб впровадження діяльнісного підходу у процес навчання математики в 5-6 класах	

Л. С. Кинєва-Михаловська
вчитель-методист початкових класів
Одеської гімназії № 107
м. Одеса, Україна
<https://orcid.org/0009-0002-8277-3914>
kynyeva1977@ukr.net

РОЗВИТОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ У ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

Постановка проблеми. Виклики сьогодення в сучасному освітньому просторі висувають на перший план необхідність формування гармонійної особистості з високим рівнем суспільно значущих якостей. Одним із вагомих чинників досягнення зазначеного є розвиток критичного мислення у здобувачів початкової освіти. Саме в молодшому шкільному віці закладаються основи вміння працювати з інформацією протягом усього життя: здобувати, аналізувати, застосовувати її для власного розвитку та самовдосконалення, а також ефективно передавати іншим. Формування цих навичок у здобувачів початкової освіти сприятиме не лише їхньому академічному зростанню, а й розвитку компетентностей, що є ключовими для успішної соціалізації в ХХІ столітті.

Мета статті – розкриття сутності поняття «критичне мислення», впровадження технологій розвитку критичного мислення в освітній процес та визначення ефективності навчання, що впливає на всі аспекти особистісного розвитку.

Виклад основного матеріалу. Однією з важливіших інноваційних технологій в освітньому процесі нової української школи є дієві стратегії технології формування та розвитку критичного мислення. Вона не лише допомагає учням засвоювати навчальний матеріал, а й формує вміння аналізувати інформацію, оцінювати її достовірність, робити логічні висновки та аргументовано висловлювати власну думку. Розвиток критичного мислення є ключовим для успішної адаптації в сучасному інформаційному суспільстві, оскільки сприяє самостійності, відповідальності та здатності приймати обґрунтовані рішення в різних життєвих ситуаціях.

Технологія розвитку аналітичного мислення як педагогічне нововведення стала предметом наукового вивчення вітчизняних освітян і методистів відносно недавно. Це зумовлено тим, що уявлення науковців щодо можливості становлення рефлексивного мислення в дітей молодшого шкільного віку протягом останнього століття були досить неоднозначними.

Концепція формування критичного мислення зародилася в дослідженнях американських психологів ХХ століття Вільяма Джеймса та Джона Д'юї. Передусім, Д'юї акцентував увагу на значущості рефлексивного мислення, котре допомагає усвідомлено й аргументовано ухвалювати рішення.

Як зазначає В. Надурак, критичне мислення – це мислення, сутність якого полягає в ухваленні ретельно обміркованих та незалежних рішень. Інакше кажучи, критичне мислення тлумачиться як здатність оцінювати та аналізувати хід міркувань щодо його відповідності принципам логічності, раціональності та обґрунтованості [1, с. 129-147].

Проведення уроку із впровадженням технологій розвитку критичного мислення залежить від навчального предмету, типу уроку, його предметного наповнення і дидактичних завдань, а також вікових та індивідуальних особливостей здобувачів освітнього процесу.

Існує широкий спектр методів для розвитку критичного мислення. Учитель має обирати їх, враховуючи мету, завдання та зміст уроку. Також важливо акцентувати на специфіку цих методів, оскільки на різних етапах уроку вони можуть бути більш або менш ефективними. Педагогу варто опанувати якнайбільше методик розвитку критичного мислення та добре розуміти особливості їхнього оптимального використання. Найбільш поширеними серед них є: «Бортовий журнал», «Кубик», «Знаємо – Хочемо дізнатися – Дізналися», «Кластер», «Асоціативний куц», «Групування», «Карта поняття», «Дерево передбачень», «Мозковий штурм», «Діаграма Венна», «Сенкан», «ПРЕС», «Шкала думок», «Риб'яча кістка», «Т-таблиця», «Опорні слова», «Ажурна пилка», «Спрямоване читання», «Читання з маркуванням тексту», «Читаємо і запитуємо» та інші [2].

Критичне мислення дозволяє дітям розглядати події та явища з різних точок зору, виявляти між ними взаємозв'язки, помічати суперечності та аргументовано висловлювати власну думку. Тому надзвичайно важливо з раннього віку розвивати ці навички, адже вони слугуватимуть основою для подальшого навчання та життєвого успіху.

Методи розвитку критичного мислення сприяють тому, що здобувачі стають ініціативними учасниками освітнього процесу, навчаються ставити запитання, шукати альтернативні шляхи вирішення проблем і глибше розуміти складні поняття. Розвинене критичне мислення формує вміння аналізувати, оцінювати та пояснювати інформацію, не сприймати її некритично, а робити власні висновки.

У молодшому віці діти активно досліджують світ, накопичують знання та вчаться усвідомлювати причинно-наслідкові зв'язки. Завдяки розвитку критичного мислення вони краще засвоюють логічне мислення, вчаться уникати стереотипів, розглядати різні варіанти й приймати зважені рішення. Важливо, щоб у процесі навчання діти не просто запам'ятовували інформацію, а вчилися її осмислювати, визначати ключові ідеї, робити висновки та формулювати запитання. Це сприяє їхній допитливості, активності та творчому підходу. Вміння критично мислити допомагає учням швидко адаптуватися до нових умов і знаходити оптимальні рішення як у навчанні, так і в повсякденному житті.

Висновки. З огляду на впровадження технології розвитку критичного мислення та власного досвіду можемо стверджувати, що використання методів

і прийомів технології критичного мислення є доцільним і ефективним в освітньому процесі, значно покращує результативність і якість засвоєння матеріалу, а також забезпечує: свідоме, критичне та оцінне сприйняття інформації, процесів і результатів. Розвиток низки компетенцій та здатностей учнів: знань, вміння вчитися, логічного мислення, критичності, аналітичних здібностей, комунікабельності, інформативності, активності, креативності, здатності презентувати результати роботи, лідерства, цілеспрямованості, самостійності, відповідальності, позитивної взаємодії з іншими, толерантності, уникнення та вирішення конфліктів.

Розвиток критичного мислення є важливим фактором для успішної адаптації в сучасному інформаційному середовищі, оскільки сприяє незалежності, відповідальності та здатності ухвалювати аргументовані рішення в різних життєвих обставинах.

Список використаних джерел

1. Надурак В. Критичне мислення: поняття та практика. Філософія освіти. Philosophy of Education. Т. 28, № 2. с. 129-147. doi:10.31874/2309-1606-2022-28-2-7. ISSN 2616-7662.
2. Мірошник С. І. Компетентнісний підхід у навчанні української літератури на основі впровадження технології розвитку критичного мислення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.narodnaosvita.kiev.ua/vupysku/14/statti/miroshnik.htm>

Анотація. Кинєва-Михаловська Л. С. Розвиток критичного мислення у здобувачів початкової освіти. У статті висвітлено значущість критичного мислення для розвитку пізнавальної діяльності учнів та здатності до осмислення та аналізу інформації. Закцентовано увагу на доцільності впровадження технологій критичного мислення в освітній процес з метою покращення якості навчання та розвитку мислення у дітей молодшого шкільного віку.

Ключові слова: критичне мислення, початкова школа.

Summary. Kynieva-Mykhalovska L. S. Development of critical thinking in primary education learners. The article highlights the importance of critical thinking for the development of cognitive activities in students and their ability to comprehend and analyze information. Attention is focused on the relevance of integrating critical thinking technologies into the educational process to enhance the quality of learning and foster cognitive development in primary school children.

Keywords: critical thinking, primary school.

Збірник тез доповідей

**Наступність у навчанні математики в умовах
реформи загальної середньої освіти:
реалії та перспективи**

Сайт бібліотеки Університету Ушинського:

<https://library.pdpu.edu.ua>